

Kesejahteraan Hidup Masyarakat Luar Bandar yang Terlibat dalam Skim Amanah Ikhtiar Malaysia (AIM) di Daerah Telupid, Sabah

William Ak Bunyau
Jabatan Pentadbiran dan Keadilan Sosial
Universiti Malaya
wiliambunyau@yahoo.com

Haris Abd. Wahab
Jabatan Pentadbiran dan Keadilan Sosial
Universiti Malaya
haris@um.edu.my

ABSTRAK

Pendekatan kredit mikro telah terbukti berkesan dalam membantu menangani insiden kemiskinan penduduk di luar bandar. Kertas kerja ini memfokuskan kepada salah sebuah program kredit mikro yang terdapat di negara ini iaitu Amanah Iktihar Malaysia (AIM). Secara khususnya, kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti kesejahteraan hidup masyarakat luar bandar yang terlibat dalam program AIM yang dilaksanakan di daerah Telupid, Sabah. Kajian ini telah menggunakan pendekatan kuantitatif. Responden kajian ini terdiri daripada 277 orang peserta yang menerima bantuan program AIM di Telupid, Sabah yang telah dipilih secara rawak. Data kajian pula telah dikumpulkan melalui temubual berstruktur menggunakan borang soal selidik. Kesejahteraan hidup masyarakat luar bandar dalam kajian ini telah dinilai dan diteliti berpandukan kepada tiga indikator berikut: (i) pengurusan masalah sosial, (ii) pemenuhan keperluan sosial, dan (iii) penyediaan peluang sosial. Maklumat yang dikumpul kemudiannya dianalisis menggunakan perisian komputer SPSS 16.0. Keputusan awal analisis data mendapati kesejahteraan hidup masyarakat luar bandar menerusi ketiga-tiga indikator dalam program AIM di Telupid, Sabah berada pada tahap yang memuaskan.

Kata Kunci : Kesejahteraan hidup, Mikro kredit, Pembasmian kemiskinan.

ABSTRACT

Microcredit approach which has been proven to be effective in eradicating poverty especially for the people who are living in rural areas. This research paper focuses on one of the micro credit programs in this country which is Amanah Iktihar Malaysia (AIM). Specifically, this research paper is intended to indicate the social well-being of the people who are living in rural areas, and are involved in the AIM's program, held in Telupid, Sabah. This research uses quantitative specifically as a method. The respondent of this research consists of 277 participants, chosen on a random basis, who has received incentives from AIM's program in Telupid , Sabah. Research data was collected through survey forms and structured interviews. Social well-being of the people's in this research were looked thoroughly based on three indicators which are (i) social issues management (ii) social needs fulfillment, and (iii) provision of social chances. The collected data then were analyzed using computer by using SPSS 16.0 software. Early result of the analyzed data shows promising results on the social well-being of the people who are living in rural areas based on three indicators through AIM's program in Telupid, Sabah.

Key words: Social well-being, Microcredit, Poverty eradication

PENGENALAN

Kemiskinan merupakan masalah sosial sejagat. Masalah kemiskinan di Malaysia yang berlaku sejak sebelum negara kita mencapai kemerdekaan dan masih berterusan sehingga kini. Kemuncak kepada masalah kemiskinan di Malaysia ialah konflik kaum yang berlaku pada 13 Mei 1969 akibat ketidaksamarataan ekonomi. Kerajaan telah memperkenalkan pelbagai program untuk membasmi masalah kemiskinan rakyat, khususnya di luar bandar. Antara program pembasmian yang dilaksanakan Persidangan Kebangsaan Ekonomi Malaysia ke VIII (PERKEM VIII)

“Dasar Awam Dalam Era Transformasi Ekonomi: Cabaran dan Halatuju”
Johor Bahru, 7 – 9 Jun 2013

oleh kerajaan di kawasan luar bandar ialah seperti projek KEMAS, projek pembangunan tanah seperti FELDA dan FELCRA, Gerakan Daya Wawasan (GDW) dan juga menerusi pelaksanaan Program Transformasi Kerajaan (PTK/GTP) merupakan salah satu landasan teguh bagi mengharungi cabaran mencapai matlamat dalam Wawasan 2020. Bermula pada tahun 2010, PTK merangkumi tiga fasa yang memastikan agar semua rancangan pembangunan negara berjalan dengan lancar dan antara sasaran yang dikenalpasti adalah untuk meningkatkan taraf hidup rakyat berpendapatan rendah. Ini seterusnya merujuk kepada kerjasama yang diberikan oleh Amanah Ikhtiar Malaysia (AIM) dalam usaha meningkatkan kualiti hidup masyarakat luar bandar menerusi pelaksanaan skim kredit mikro di kalangan wanita.

Skim Amanah Ikhtiar Malaysia (AIM) melalui pendekatan skim kredit mikro yang dilaksanakan untuk membasmi kemiskinan di kalangan penduduk miskin di luar bandar. Skim kredit mikro di bawah AIM telah diperkenalkan pada 17 September 1987 yang didaftarkan dibawah Akta Amanah (Pemerbadanan) 1952 (pindahan 1981 Akta 258). Penubuhan AIM melalui kesepakatan antara Universiti Sains Malaysia, Yayasan Pembangunan Ekonomi Islam Malaysia (YaPEIM), Kerajaan Negeri Selangor dan Pusat Pembangunan Asia Pasifik. Pendekatan yang digunakan bermatlamat untuk mengurangkan masalah kemiskinan yang berlaku di kawasan luar bandar melalui pemberian hak kredit mikro atau modal untuk membantu rakyat yang tidak berkeupayaan dengan meningkatkan taraf hidup melalui aktiviti keusahawanan (Yunus, 2007). Masyarakat yang menyertai pertubuhan ini akan mendapat bantuan pinjaman modal untuk menjalankan perniagaan secara kecil-kecilan dan bayaran pinjaman yang mampu ditanggung oleh peserta. Menurut dalam pelaksanaan PTK, bilangan usahawan akan bertambah menerusi usaha dan kerjasama yang dilakukan oleh AIM menjelang tahun 2012. Di Sabah, Pelaburan skim AIM telah mendapat sambutan baik di kalangan masyarakat miskin di luar bandar. Antara aktiviti yang dianjurkan seperti ceramah perniagaan dan program keusahawanan yang dijalankan dalam setiap daerah di negeri Sabah. Kerajaan negeri Sabah telah menyarankan masyarakat miskin di Sabah supaya mengambil peluang untuk meningkatkan taraf hidup menerusi program pembiayaan I-Wawasan dan pelbagai skim yang terdapat di bawah program AIM.

KERANGKA KONSEPTUAL KESEJAHTERAAN SOSIAL

Konsep kesejahteraan sosial telah mula dibincangkan semenjak tahun 1960-an lagi. Walau bagaimanapun konsep ini masih lagi kabur kerana ia membawa makna yang berbeza (Midgley, 1995, 1997). Istilah kesejahteraan sosial sering digunakan secara bertukar ganti dengan istilah kesejahteraan hidup (Campbell et al., 1976; Bunge, 1976; Bubolz et al., 1980), kebajikan sosial (Smith, 1977; Midgley, 1995, Wong and Wong, 1999) dan kualiti hidup (Crispino, 1980). Secara umumnya terdapat dua kepentingan konsep kesejahteraan sosial. Pertama, kesejahteraan sosial sebagai faktor motivasi (*desire for something better*) (McCall, 1976). Kedua, untuk membentuk indeks kesejahteraan hidup yang boleh digunakan dalam pembuatan keputusan kerajaan (Milbrath, 1979; Bauer, 1966).

Secara umumnya, kesejahteraan sosial mengandungi dua pengertian: (i) kesejahteraan sosial dilihat sebagai satu sistem kegiatan yang teratur bagi berbagai perkhidmatan sosial bertujuan untuk membantu individu dan kelompok mencapai kualiti hidup yang lebih memuaskan (Friedlander, 1961); dan (ii) kesejahteraan sosial dilihat sebagai satu keadaan yang sejahtera mencakupi aspek fizikal, mental, dan sosial (United Nation, 1960). Berdasarkan kepada kedua-dua pengertian tersebut, Skidmore (1971) telah mendefinisikan kesejahteraan sosial sebagai usaha untuk merubah atau meningkatkan keadaan yang sejahtera baik dari segi fizikal, mental dan sosial. Manakala Renwick (2006) mengatakan kesejahteraan hidup adalah sesuatu perkara yang menyebabkan seseorang merasa seronok, bahagia dan merasakan hidupnya bermakna.

Beberapa gerakan pemikiran dalam bidang kesejahteraan sosial telah memperkembangkan pengertian kesejahteraan sosial dan cuba mengaitkannya dengan pembangunan sosial. Terdapat tiga model yang sering digunakan dalam menjaga kesejahteraan sosial masyarakat, iaitu model *residual*, *institutional* (Wilensky dan Lebeaux, 1965), dan *developmental* (Dolgoff, Feldstein & Skolnik, 1997). Konsep *residual* merujuk kepada bentuk perkhidmatan sosial yang berkaitan dengan pemecahan masalah sosial dan patologi sosial dalam usaha untuk membantu menyesuaikan dan memulihkan seseorang atau keluarga sesuai dengan nilai dan norma masyarakat. Berasaskan kepada model ini, Titmuss (1974) menjelaskan bahawa model residual berfungsi sebagai alat kawalan sosial untuk mempertahankan undang-undang dan peraturan. Model *institutional* pula menjelaskan perkhidmatan sosial berfungsi sebagai alat untuk memenuhi keperluan tertentu dalam masyarakat tanpa mengambil kira pertimbangan nilai individu atau keluarga. Pendekatan *institutional* tidak mengambil kira masalah sosial yang dialami oleh individu atau keluarga (Titmuss, 1974). Pelaksanaan kesejahteraan sosial berdasarkan model perkembangan (*developmental*) mementingkan penyampaian atau pemberian

perkhidmatan melampaui orientasi masalah (Dolgoff *et al.* 1997). Berdasarkan kepada model perkembangan ini, menjadi satu kebiasaan sesuatu masyarakat membantu atau menubuhkan institusi kesejahteraan sosial bagi tujuan mencapai kehidupan yang lebih baik dan memenuhi keperluan pembangunan manusia. Ini bermakna tindakan yang diambil oleh masyarakat berkenaan tidak semestinya untuk menyelesaikan masalah yang berlaku.

Terdapat pelbagai pendekatan yang digunakan oleh ahli sains sosial dalam menentukan tahap kesejahteraan sosial sesebuah komuniti. Antaranya ialah pendekatan pembangunan sosial, pentadbiran sosial, derma sosial dan kerja sosial. Pendekatan pembangunan sosial sering digunakan dalam menentukan tahap kesejahteraan sosial sesebuah komuniti kerana ia dipandang sebagai satu pendekatan untuk mempromosikan kesejahteraan manusia (Midgley, 1994; Macarov, 1995; dan Boer & Koekkoek, 1992). Selain itu, pendekatan pembangunan sosial juga berfungsi untuk membentuk kerjasama antara kerajaan dengan organisasi bukan kerajaan mengenai etika sosial yang berkaitan dengan tanggungjawab sosial, politik, dan ekonomi bagi mengurangkan atau membasmi kemiskinan di luar bandar (Midgley, 1995). Mengikut pendekatan ini, kesejahteraan sosial masyarakat terjamin apabila masalah sosial dapat diuruskan, keperluan manusia dipenuhi, dan peluang sosial adalah maksima. Pengukuran dimensi kesejahteraan sosial boleh dilihat dari segi sama ada masalah sosial terkawal, keperluan manusia dapat dipenuhi, dan jaminan terhadap peluang mobilisasi (Midgley, 1995). Pengertian ini bukan sahaja berbentuk konseptual, tetapi juga mempunyai hubungan langsung dengan pembangunan sosial. Ini disebabkan kesejahteraan sosial tidak berlaku secara langsung mengikut pembangunan ekonomi, tetapi terhasil dari pembangunan sosial (Midgley, 1995).

Penilaian berkaitan kawalan terhadap masalah sosial penting kerana masalah sosial bukan sahaja mencakupi masalah kemasyarakatan (*society problems*) tetapi juga masalah dalam masyarakat yang berhubung dengan gejala-gejala abnormal dalam kehidupan masyarakat (*ameliorative or social problem*). Masalah sosial dapat ditafsirkan melalui keadaan-keadaan tertentu seperti kemiskinan, kebuluran, dan jenayah serta fenomena sosiobudaya yang menghalang masyarakat daripada mengecapi potensi maksima mereka (Eitzen, 2000), ketidakseimbangan dalam masyarakat sehingga unit tersebut mengklasifikasikan individu sebagai devian (Becker, 1967). Berdasarkan penjelasan di atas, Tallman dan McGee (1971) dan Abd. Hadi (2004) mentafsir masalah sosial sebagai keadaan yang tidak digemari oleh orang ramai dan perlu dibasmi, diselesaikan atau diperbaiki melalui tindakan bersama oleh anggota-anggota masyarakat. Oleh itu masalah sosial dilihat mempunyai dua unsur utama iaitu tingkah laku yang menentang atau menyimpang dan norma-norma masyarakat.

Penilaian kepuasan terhadap perkhidmatan dan kemudahan dalam masyarakat penting untuk mengenal pasti dan memahami keperluan sebenar masyarakat luar bandar. Setiap manusia, keluarga, komuniti dan masyarakat mempunyai keperluan sosial yang perlu dipenuhi untuk menjamin kepuasan seseorang. Keperluan merujuk kepada keadaan yang perlu dimiliki oleh individu bagi memastikan keadaan hidupnya sejahtera (Thomas dan Pierson, 1999). Siti Hajar (2006) memetik Raiklin dan Uyar (1996) menyatakan keperluan manusia merupakan barang atau material atau keadaan fizikal tertentu yang mesti dimiliki manusia bagi membolehkan mereka menjalankan fungsi dan peranan fizikal, mental dan seksual mereka dengan berkesan.

Akhirnya, kesejahteraan sosial wujud dalam komuniti yang mempunyai peluang sosial untuk orang ramai meningkatkan dan merealisasikan potensi mereka. Masyarakat yang mempunyai halangan sosial tegar akan menghalang kemajuan dicirikan melalui tahap ketidakpuasan. Ketiadaan peluang ini merupakan sebab utama kepada ketidakadilan dalam masyarakat (Midgley, 1995).

METODOLOGI

Secara umumnya kajian ini bertujuan untuk meneliti kesejahteraan hidup masyarakat luar bandar yang terlibat dalam skim AIM. Secara khususnya kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti :

- i. Pengurusan masalah sosial yang berlaku dalam kalangan peserta skim AIM
- ii. Pemenuhan keperluan sosial peserta Skim AIM, dan
- iii. Penyediaan peluang sosial kepada peserta Skim AIM

Tinjauan telah dijalankan daerah Telupid, Sabah bagi mendapatkan maklumat kajian. Pemilihan daerah Telupid sebagai lokasi kajian dibuat secara sengaja memandangkan kawasan tersebut merupakan antara daerah pedalaman yang termiskin di Sabah. Berdasarkan maklumat E-Kasih daerah Telupid, terdapat sebanyak 210 jumlah bilangan isi rumah yang hidup di bawah kemiskinan (Pejabat Daerah Kecil Telupid, 2012). Daerah Telupid terdiri daripada 16 buah kampung dengan purata penduduk antara 150 hingga tidak melebihi 1000 orang bagi setiap kampung (Pejabat Daerah Telupid,

2012). Program di bawah Skim AIM menjadi topik utama dalam penulisan ini kerana program AIM merupakan salah satu program yang telah berjaya mengurangkan kadar kemiskinan di Malaysia terutamanya di kawasan luar bandar. Menariknya program AIM adalah kerana penglibatan golongan wanita amat diutamakan tanpa mengira status selagi mereka layak menerima manfaat program yang dilaksanakan bagi meningkatkan pembangunan di luar bandar. Program ini membuktikan bahawa golongan wanita sememangnya berpotensi meningkat kualiti hidup mereka menerusi program keusahawanan. Dalam petikan Gibbon dan Sukor (1990) mengatakan bahawa golongan wanita amat unggul dan penghormatan tinggi buat mereka dengan menggelarkan wanita sebagai “Penyelamat Projek Ikhtiar”.

Maklumat kajian ini dikumpul melalui temu bual menggunakan borang soal selidik. Seramai 277 orang peserta skim AIM di daerah Telupid telah dipilih sebagai responden dalam kajian ini. Pemilihan responden kajian ini melibatkan penggunaan dua tahap persampelan, iaitu melibatkan pemilihan pusat sebagai lokasi kajian dan pemilihan responden di setiap pusat yang terpilih. Pemilihan pusat dilakukan secara rawak mudah dengan menyenaraikan seluruh pusat AIM yang terdapat di daerah Telupid terlebih dahulu. Secara keseluruhan terdapat 16 buat pusat AIM di daerah Telupid. Sebanyak 40 peratus daripada keseluruhan pusat AIM di daerah Telupid telah dipilih sebagai lokasi kajian (7 pusat). Jadual 2 menunjukkan senarai pusat yang terdapat di daerah Telupid dan terdapat tujuh buah pusat telah dipilih secara rawak. Secara keseluruhan terdapat seramai 299 orang peserta skim AIM di tujuh pusat AIM yang terpilih (Jadual 3). Pengkaji berhasrat untuk menjadikan semua peserta skim di pusat-pusat berkenaan sebagai responden kajian. Namun terdapat peserta yang tidak hadir semasa proses pengumpulan maklumat menyebabkan pengkaji hanya berjaya menemui seramai 277 peserta sahaja. Maklumat yang dikumpul melalui borang soal selidik dianalisis menggunakan perisian komputer SPSS (*Statistic Package for the Social Sciences*). Maklumat latarbelakang demografi dan sosioekonomi peserta AIM yang terpilih sebagai responden kajian di tunjukkan dalam Jadual 4 dan 5.

Maklumat sekunder pula diperoleh daripada buku-buku, tesis, disertasi, jurnal, majalah, laporan, dan bahan-bahan bercetak yang lain. Pengkaji memperolehi data sekunder seperti buku-buku, tesis, disertasi dan jurnal menerusi soroton kajian yang dilakukan di perpustakaan. Selain itu, pengkaji turut mendapatkan maklumat daripada pihak yang terlibat seperti Ibu Pejabat AIM, Cawangan AIM daerah Telupid, dan Pejabat Daerah Telupid. Bahan-bahan yang diperolehi merupakan laporan tahunan dan statistik berkaitan dengan program dan maklumat penduduk.

DAPATAN KAJIAN

Pengukuran kesejahteraan hidup dalam kajian ini ini adalah berasaskan kepada indikator kesejahteraan sosial yang dikemukakan oleh Midgley (1995). Midgley mendefinisikan kesejahteraan hidup sebagai manfaat yang diterima hasil daripada sumbangan yang dilakukan oleh mereka demi membangunkan potensi diri sendiri. Menurut beliau lagi, terdapat tiga indikator penting yang mewujudkan keadaan ini iaitu (i) pengurusan masalah sosial, (ii) pemenuhan keperluan sosial, dan (iii) penyediaan peluang sosial. Melalui tiga aspek ini, terkandung pelbagai faktor yang dilihat menyumbang kepada kesejahteraan hidup antaranya seperti hubungan kejiranan, pendapatan keluarga, perbelanjaan dan simpanan wang, kesihatan, pendidikan, tempat kediaman, dan mobiliti sosial. Selain itu, peranan dan tanggungjawab pihak yang menyediakan kemudahan prasaranan seperti khidmat latihan, bimbingan dan penguatkuasaan juga merupakan penyumbang kepada kesejahteraan hidup masyarakat. Berikut akan menjelaskan lebih lanjut tentang tiga indikator penting yang dinyatakan oleh Midgley (1995).

PENGURUSAN MASALAH SOSIAL

Tinjauan terhadap kawalan masalah sosial dalam kajian ini meliputi aspek masalah sosial yang berlaku dalam kalangan peserta AIM, kawalan terhadap masalah sosial dan kawalan terhadap tingkahlaku anak-anak. Dalam bahagian pertama, penemuan kajian menunjukkan sebilangan besar peserta memilih pernyataan berbentuk positif terhadap masalah sosial yang dihadapi oleh mereka dan hanya sebilangan kecil sahaja yang memilih pernyataan berbentuk negatif. Ini bererti, peserta yang memilih pernyataan berbentuk positif adalah antara mereka yang tidak menghadapi masalah sosial yang berisiko. Berdasarkan analisis data dalam Jadual 6, masalah sosial yang dihadapi dalam kalangan peserta seperti kemiskinan, perbezaan taraf hidup, pengangguran, kesihatan, aspek kekeluargaan, dan lain-lain menunjukkan peratusan yang amat ketara dengan menyatakan bahawa mereka tidak menghadapi situasi yang serius terhadap masalah ini. Contohnya, kemiskinan hidup yang dialami oleh kalangan peserta

berada dalam keadaan yang baik iaitu terdapat sebilangan besar (96%) peserta menyatakan bahawa kehidupan mereka adalah sangat memuaskan. Masalah kemiskinan yang berjaya dikurangkan turut memberi kesan kepada taraf kehidupan peserta dan terdapat sebilangan besar (94.6%) peserta yang merasakan bahawa status kehidupan mereka sama seperti masyarakat lain. Melihat kepada aspek kekeluargaan, perubahan hidup yang berkualiti boleh menjamin kesejahteraan dan kebahagian sebuah keluarga. Hasil pengumpulan data juga menunjukkan bahawa sebilangan besar peserta (95.3%) tidak mengalami masalah yang serius dalam keluarga masing-masing. Namun jika diteliti, masih terdapat aspek-aspek lain yang belum cukup memuaskan bagi sebilangan kecil peserta. Melihat kepada masalah pengangguran yang wujud di kalangan peserta terdapat sebilangan kecil (19.1%) di antara mereka yang memilih pernyataan berbentuk negatif berhubung dengan masalah ini. Keadaan menunjukkan bahawa masih ada di kalangan masyarakat yang belum mempunyai pekerjaan dan mereka mungkin terdiri daripada ahli keluarga peserta itu sendiri. Sebagai contoh lagi, jika dilihat berkenaan masalah kekurangan barang-barang harian dan perkhidmatan, terdapat peratusan kecil yang boleh dilihat bahawa masalah ini tetap berlaku dalam kalangan peserta. Mengikut perkiraan, terdapat sebilangan kecil (19.1%) peserta yang memilih pernyataan berbentuk negatif bagi mewakili masalah kekurangan barang-barang harian yang dialami oleh mereka dan begitu juga bagi masalah kekurangan perkhidmatan di mana turut terdapat sebilangan kecil (17.3%) peserta yang mengalami masalah ini. Kekurangan barang-barang harian merujuk kepada masalah peserta yang tidak mampu menyediakan sepenuhnya keperluan harian utama seperti barang makanan dan pakaian yang lengkap kepada anak-anak. Aspek kesihatan amat berkait rapat dalam hal ini kerana kekurangan barang makanan yang berkhasiat mempengaruhi kesihatan fizikal dan mental anak-anak. Perkhidmatan pula adalah kemudahan yang diperlukan oleh masyarakat seperti bekalan air dan elektrik. Kesukaran yang dihadapi oleh peserta untuk mendapatkan perkhidmatan yang lengkap menyebabkan mereka menggunakan alternatif lain bagi memenuhi kemudahan yang serba kekurangan. Contohnya, mereka menggunakan bekalan air hujan untuk dijadikan bahan memasak dan air minuman harian. Situasi ini menunjukkan bahawa kemudahan prasarana luar bandar terutamanya di Sabah masih belum diperkasakan sepenuhnya.

Bahagian kedua melibatkan kawalan yang dilakukan oleh peserta AIM terhadap masalah sosial yang berlaku. Terdapat pelbagai masalah sosial seperti yang dijelaskan sebelum ini dan hasil dapatan kajian menerangkan sebilangan besar peserta tidak menghadapi masalah sosial yang berisiko. Ini sekaligus mempengaruhi tahap kawalan peserta terhadap masalah sosial yang wujud dalam kehidupan mereka. Jadual 7 menunjukkan sebilangan besar peserta menyatakan bahawa masalah sosial yang berlaku di kalangan mereka berada dalam keadaan terkawal. Untuk ulasan lanjut, pengkaji mengambil contoh masalah sosial yang telah dibincangkan sebelum ini dan menerangkan secara ringkas tentang kawalan yang dilakukan oleh peserta. Bagi masalah kemiskinan, sebilangan besar (97.1%) peserta menyatakan bahawa mereka melakukan kawalan yang memuaskan dan masalah seperti kekurangan sumber pendapatan diatasi menerusi projek yang menguntungkan serta hasil pendapatan mampu digunakan bagi perbelanjaan keperluan harian. Kehidupan yang baik dan bebas daripada kemiskinan turut memberi kesan kawalan yang dilakukan oleh peserta terhadap perbezaan taraf kehidupan mereka dengan masyarakat yang lain. Jumlah peratusan juga menunjukkan terdapat sebilangan besar (96%) peserta menyatakan perbezaan yang dirasakan oleh mereka dengan orang lain berada dalam keadaan yang terkawal. Kawalan menerusi aspek kekeluargaan juga menunjukkan terdapat sebilangan besar (96%) peserta masih mampu mengawal masalah keluarga dalam keadaan yang memuaskan. Antara punca kekecohan yang wujud dalam keluarga adalah disebabkan oleh perselisihan faham antara ahli keluarga. Oleh itu kawalan rapi yang dilakukan adalah bertujuan untuk mengelakkan masalah keluarga seperti penceraian suami isteri, pergaduhan ahli keluarga dan kes lari dari rumah.

Selain daripada kawalan terhadap masalah sosial yang wujud, peranan peserta terhadap kawalan tingkah laku anak-anak mereka juga penting bagi memastikan isu-isu lain tidak merebak seumpamanya seperti kerosakan akhlak dan perbuatan jenayah. Merujuk pada Jadual 8, terdapat sebilangan besar peserta menyatakan bahawa hampir setiap hari mereka melakukan kawalan serta memberi perhatian terhadap segala aktiviti harian dan perlakuan anak-anak ketika berada di rumah. Dalam bahagian ini terdapat sebilangan kecil (13.4%) peserta yang tidak terlibat kerana mereka tidak mempunyai tanggungan anak di rumah dan oleh itu mereka dikecualikan daripada menjawab soalan yang diberikan. Perkara-perkara seperti pergaulan anak-anak, kegiatan harian dan masa lapang anak-anak, tingkah laku anak-anak di rumah, dan menerapkan sikap saling menghormati dalam ahli keluarga adalah antara aspek yang diberi perhatian oleh peserta. Contohnya, terdapat sebilangan besar (63.2%) peserta yang hampir setiap hari mengawal dan memantau tingkah laku anak-anak mereka semasa berada di rumah. Begitu juga bagi sebilangan besar (63.9%) peserta yang memberi perhatian dalam

usaha menerapkan sikap saling hormat menghormati di antara ahli keluarga. Namun bagi tindakan mengenakan hukuman kepada anak-anak yang melakukan kesalahan, hanya terdapat sebilangan kecil (39.7%) peserta sahaja yang melakukan hal ini pada hampir setiap hari. Kemungkinan kawalan dan perhatian sebegini dirasakan kurang sesuai bagi sebilangan kecil peserta untuk mendidik dan memberi pengajaran kepada anak-anak.

PEMENUHAN KEPERLUAN SOSIAL

Keperluan merujuk kepada sesuatu yang perlu dimiliki oleh individu bagi memastikan keadaan hidupnya sejahtera (Thomas dan Pierson, 1999; Siti Hajar, 2006). Menurut Haris (2010) pemenuhan keperluan hidup akan menggambarkan kepuasan individu terhadap segala kemudahan yang diperolehinya. Oleh itu, setiap ahli komuniti sentiasa mempunyai perasaan untuk memiliki keperluan sosial bagi menjamin kepuasan kehidupannya. Midgley (1995) menilai pemenuhan keperluan hidup daripada dua perkara iaitu menerusi penyediaan kesejahteraan sosial daripada institusi atau kerajaan dan kepuasan individu itu sendiri. Menurut Midgley lagi, penyediaan perkhidmatan dan kemudahan daripada institusi atau kerajaan melibatkan pemberian hak dari segi perumahan, kesihatan, pendidikan, dan keselamatan sosial masyarakat. Manakala jaminan terhadap kepuasan individu pula dilihat daripada hasil pendapatan, pekerjaan yang baik, kemudahan kesihatan, dan sumber bekalan makanan yang mencukupi.

Jadual 9 menunjukkan kecukupan bagi setiap kemudahan dan perkhidmatan yang disediakan oleh AIM kepada peserta yang terlibat. Kemudahan dan perkhidmatan yang diberikan seperti kebajikan keluarga, kemudahan kesihatan, keselamatan sosial, bantuan kewangan dan khidmat nasihat menunjukkan sebilangan besar peserta mencapai tahap kecukupan yang memuaskan. Bahagian ini turut menggunakan pernyataan berbentuk positif dan pernyataan berbentuk negatif bagi melihat kecukupan yang diterima oleh peserta. Merujuk pada Jadual 9, bantuan keselamatan sosial yang diterima oleh peserta menunjukkan terdapat sebilangan besar (61.8%) peserta memilih pernyataan berbentuk positif dan ini bermakna tahap kecukupan mereka dalam aspek keselamatan sosial berada pada tahap yang memuaskan. Bantuan keselamatan sosial merangkumi penyediaan sokongan kewangan kepada peserta yang mengalami kemusnahan projek dan tujuannya adalah bagi memulihkan semula aktiviti yang telah musnah. Selain itu terdapat juga dana yang diberikan untuk menanggung kos perbelanjaan pengebumian bagi mana-mana kes kematian yang berlaku di kalangan ahli keluarga peserta. Dari segi perkhidmatan bantuan kewangan, pelbagai skim pembiayaan disediakan dan sebilangan besar (78%) peserta turut menyatakan bahawa perkhidmatan kewangan yang diberikan cukup bagi mereka menjana pendapatan dan mengembangkan kegiatan masing-masing. Sebilangan besar (89.2%) lagi menerusi kemudahan khidmat nasihat yang diterima oleh peserta. Khidmat nasihat adalah perkhidmatan yang diberikan oleh kakitangan AIM dalam memberi dorongan dan pengalaman untuk meningkatkan keupayaan peserta yang menghadapi masalah semasa menjalankan projek. Khidmat nasihat bukan sahaja diterima daripada kakitangan atau pegawai AIM yang bertugas malah jiran tetangga, ahli AIM, dan keluarga juga turut menyumbangkan khidmat bimbingan dan nasihat kepada peserta. Namun tidak semua perkhidmatan dan kemudahan yang diberikan oleh pihak AIM mencukupi bagi setiap peserta kerana terdapat lebih daripada separuh peserta menyatakan bahawa bantuan seperti perumahan dan khidmat pemasaran berada pada tahap yang tidak mencukupi. Sebagai contoh, lebih daripada separuh (60.2%) peserta memilih pernyataan berbentuk negatif berkenaan penyediaan bantuan perumahan yang diberikan.

Jadual 10 pula menunjukkan segala aspek keperluan sosial yang dipenuhi oleh setiap peserta iaitu seperti pendapatan, perbelanjaan hidup, perhubungan, status kehidupan, pendidikan anak-anak, aspek penjagaan kesihatan, dan peluang pekerjaan. Contoh dari segi pendapatan, sebilangan besar (72.9%) peserta memperolehi pendapatan bulanan yang stabil dan mencukupi dan ini mempengaruhi perbelanjaan hidup peserta terhadap keluarganya. Tetapi kos perbelanjaan hidup adalah bergantung kepada bilangan tanggungan dalam ahli keluarga kerana semakin ramai tanggungan dan selagi itu perbelanjaan hidup turut meningkat. Berdasarkan kepada hasil data terdapat lebih daripada separuh (54.8%) peserta tidak menghadapi masalah untuk menanggung kos perbelanjaan hidup keluarga. Aspek perhubungan juga merupakan keperluan sosial yang penting dan melibatkan hubungan antara peserta dengan ibubapa, suami, anak-anak dan jiran tetangga. Hasil data menunjukkan tiada sebarang masalah perhubungan antara peserta dengan ibubapa dan anak-anak. Namun hanya terdapat segelintir kecil (0.7%) peserta mengalami masalah perhubungan dengan suami dan turut terdapat segelintir (0.4%) lagi yang mempunyai masalah perhubungan dengan jiran tetangga.

PENYEDIAAN PELUANG SOSIAL

Kewujudan peluang sosial adalah disebabkan oleh perubahan yang membawa kepada tuntutan untuk meningkatkan pencapaian dan kedudukan di kalangan masyarakat. Selain itu, perubahan dari segi bakat kebolehan dan keupayaan lain juga merupakan faktor kepada kewujudan peluang sosial kerana setiap kebolehan dan keupayaan tersebut akan bersaing di kalangan sesama masyarakat untuk berada pada satu kedudukan (Lipset dan Bendix, 1964). Aldridge (2001) dan Strauss (1971) menerangkan konsep mobiliti sosial adalah suatu proses yang melibatkan perubahan individu yang bergerak daripada satu kedudukan kepada kedudukan lain yang lebih baik. Perubahan yang berlaku ke atas individu dilihat pada tingkat keadaan tertentu yang memperlihatkan kedudukannya sama ada tinggi atau rendah dalam sistem sosial. Nor Hayati (2011) turut menyatakan mobiliti atau peluang sosial adalah satu proses perubahan seseorang individu dalam sebuah masyarakat. Midgley (1995) menjelaskan bahawa kewujudan peluang dan mobiliti sosial akan melahirkan masyarakat yang bersama-sama menikmati dan memenuhi segala keinginannya. Jika peluang sosial tidak wujud maka berlakulah ketidakadilan dalam masyarakat yang mana terdapat individu yang tidak menikmati kesejahteraan sosial seperti mana yang dirasai oleh orang lain.

Dalam kajian ini terdapat beberapa peluang sosial yang telah dikenal pasti dan wujud menerusi pelaksanaan program AIM di daerah Telupid Sabah (rujuk Jadual 11). Namun daripada keseluruhan peluang sosial ini, hanya sebilangan kecil peserta sahaja yang berpeluang merasai dan menikmati segala peluang yang wujud. Sebilangan besar peserta pula menyatakan bahawa tidak terdapat peluang yang luas diperolehi di tempat tinggal mereka. Keadaan ini difahamkan bahawa penyediaan peluang sosial yang berbentuk kemahiran dan pendidikan hanya terbuka kepada masyarakat yang mendiami di kawasan-kawasan utama seperti kawasan pekan. Bagi peserta yang tinggal jauh daripada kawasan pekan atau tempat terletaknya peluang-peluang ini, adalah menjadi kesulitan bagi mereka untuk menikmati peluang yang disediakan. Dalam hal ini, akses pendidikan harus diperluaskan bagi membolehkan semua kanak-kanak berpeluang mendapatkan perkhidmatan pendidikan yang berkualiti dan ini berlandaskan seperti yang disasarkan dalam Program Transformasi Kerajaan (PTK/GTP). Berdasarkan kepada hasil data yang ditunjukkan dalam Jadual 11, terdapat sebilangan besar (78.3%) peserta yang tidak berpeluang menghadiri kelas bahasa Inggeris dan sebilangan besar (79.1%) peserta juga menyatakan hal yang sama bahawa pusat tuisyen tidak wujud di tempat mereka. Hal ini turut sama berlaku di mana terdapat halangan bagi peserta untuk menerima peluang-peluang lain seperti kemahiran menjahit, kelas komputer, kepimpinan dalam pengurusan, dan sebarang aktiviti-aktiviti kemahiran keusahawan dan pengurusan kewangan.

RUMUSAN DAN PERBINCANGAN

Kesejahteraan hidup merupakan antara matlamat dalam perancangan dan perlaksanaan program pembangunan komuniti (Haris, 2012). Begitu juga sebaliknya bahawa matlamat utama dalam program pembangunan komuniti adalah untuk membawa komuniti berubah kepada kehidupan berkualiti (Green dan Haines, 2007). Menurut kenyataan Hancock (2001) fokus dalam pembangunan komuniti adalah mengutamakan pembangunan manusia yang merupakan penggerak kepada proses kemajuan seterusnya menyumbang kepada peningkatan sosial dan ekonomi. Ini kerana kesejahteraan sosial yang berjaya dicapai oleh kelompok sasaran sekaligus membuktikan kesesuaian program tersebut (Midgley, 1995). Renwick (2006) pula menyatakan bahawa kesejahteraan hidup merupakan suatu perkara yang dimiliki dan membolehkan individu berasa aman dan bahagia serta merasai kehidupan yang bermakna. Norizan (2003) dalam kajiannya menjelaskan konsep kesejahteraan sosial kepada dua bahagian. Pertama, kualiti hidup objektif merujuk kepada keperluan hidup yang dimiliki oleh individu seperti hasil pendapatan, rumah, tahap kesihatan, pendidikan dan semua ini boleh dilihat secara luaran. Kedua, kualiti hidup subjektif iaitu merujuk kepada kepuasan dan kenikmatan hidup yang diperolehi seperti keharmonian dan kejayaan mendidik anak-anak. Daripada penjelasan ini, kesejahteraan sosial merupakan kemuncak kepada segala kepuasan manusia kerana kesejahteraan memberi kesan kepada kualiti hidup seseorang dan individu tersebut akan berfungsi dengan baik dalam sistem sosialnya yang meliputi konteks keluarga serta masyarakat (Asnarulkhadi, 2005). Daripada pandangan umum, konsep kesejahteraan hidup sering melihat dan diukur menerusi pemilikan barang material seperti pemilikan

rumah, kenderaan, tahap pendidikan, dan perkara-perkara yang dilihat secara luaran. Aspek lain yang turut mewujudkan kesejahteraan sosial adalah seperti kasih sayang yang secukupnya, kemesraan, belas kasihan antara individu dan aspek-aspek lain yang tidak berbentuk material (Siti Fatimah, 2005).

PENUTUP

Secara umumnya, usaha-usaha meningkatkan kesejahteraan hidup peserta skim AIM belum tercapai sepenuhnya lagi. Keadaan ini digambarkan dengan kewujudan masalah-masalah sosial yang berlaku, defisit keperluan dan kurangnya peluang sosial yang disediakan kepada anak-anak peserta. Terdapat pelbagai masalah sosial yang berlaku sama ada dalam bentuk insiden sosial atau tingkah laku antisosial. Antara insiden sosial yang banyak berlaku ialah pengangguran, kemiskinan dan kesihatan. Ketiga-tiga keadaan ini adalah antara indikator utama kepada pembangunan negara seperti yang disasarkan dalam Program Transformasi Ekonomi (ETP) iaitu antara matlamatnya adalah untuk meningkat aspek pendidikan dan penjagaan kesihatan di kalangan masyarakat. Manakala masalah sosial dalam bentuk tingkah laku antisosial yang banyak berlaku dalam kalangan peserta skim AIM ialah seperti jenayah dan masalah lepak. Pelbagai usaha telah dilakukan untuk menangani masalah sosial yang berlaku. Kawalan masalah sosial ini dilaksanakan melalui penguatkuasaan undang-undang, keluarga, sekolah, tempat kerja dan komuniti. Kawalan ini akan menjadi penghalang kepada seseorang individu untuk melakukan sesuatu yang bertentangan dengan undang-undang. Selain itu, ahli komuniti perlu ada bendungan dalaman iaitu kekuatan diri dalam menangani kehampaan dan juga bendungan luaran iaitu '*public image*' yang baik. Komitmen ini akan berlaku melalui ikatan antara seseorang individu dengan agensi-agensi yang tidak menyokong perbuatan jenayah, penglibatan individu dalam perbuatan yang tidak bertentangan dan kepercayaan seseorang kepada kesahan undang-undang atau peraturan.

Pemenuhan keperluan sosial di kalangan peserta skim pula adalah pada tahap minimum. Rata-rata pendapatan ahli komuniti masih lagi rendah. Walau bagaimanapun pendapatan mereka telah melepassi garis kemiskinan. Pendapatan yang diperoleh hanya cukup untuk menampung perbelanjaan harian mereka sahaja. Peserta skim AIM telah menggunakan rawatan moden dan tradisional dalam merawat penyakit mereka. Kerajaan telah menyediakan pelbagai kemudahan kesihatan kepada masyarakat luar bandar seperti klinik desa, pusat kesihatan dan hospital. Selain itu pihak swasta turut menubuhkan klinik swasta di pekan-pekan yang berhampiran bagi memenuhi keperluan untuk merawat penyakit penduduk sekitarnya. Kerajaan juga turut menyediakan pelbagai bantuan bagi meningkatkan kesejahteraan sosial masyarakat luar bandar. Antaranya ialah bantuan untuk pelajar sekolah dalam bentuk biasiswa, buku teks dan makanan tambahan kepada anak-anak. Keadaan ini sekaligus memberi impak yang positif kepada pelaksanaan Program Transformasi Kerajaan (PTK/GTP) yang berusaha untuk meningkatkan kualiti kehidupan di kalangan rakyat berpendapatan rendah terutamanya bagi mereka yang tinggal di kawasan luar bandar dan ini sedikit sebanyak telah berjaya mengurangkan masalah kemiskinan.

Penyediaan peluang sosial kepada anak-anak peserta skim AIM masih lagi terhad. Anak-anak peserta skim AIM terpaksa keluar daripada kawasan kampung mereka untuk belajar dan menambah kemahiran diri. Begitu juga dengan peluang kerja yang terhad menyebabkan mereka terpaksa keluar ke bandar-bandar besar untuk mencari pekerjaan selepas tamat persekolahan mereka. Pendidikan dan pekerjaan merupakan dua indikator utama dalam usaha meningkatkan status sosial individu dan keluarga. Kebiasaannya, pencapaian pendidikan seseorang akan menentukan sektor pekerjaan yang akan diceburi, seterusnya menentukan pendapatan mereka.

RUJUKAN

- Abd. Hadi Zakaria (2004). Ketiadaan Reaksi Masyarakat Terhadap Kelakuan Anti Sosial. *The Malaysian Journal of Social Administration*. Vol. 3(1): 71-82.
- Adriaansens, H. (1994). Citizenship, Work and Welfare. In Steenbergen, B. V. (ed.). *The Condition of Citizenship*. London: Sage Publication.
- Becker, E. (1967). *Beyond Alienation: A Philosophy of Education for the Crisis of Democracy*: New York, G. Braziller.
- Bisman, C. (1994). *Social Work Practice: Case and Principles*. California: Brook/Coole Publications.
- Boer, L. dan Koekkoek, A. (1994). Development and Human Security. *Third World Quarterly Journal of Emerging Areas*. Vol. 15(3): 519-522

- Brian, F. B., dan Oscar, H. (1976). Helping Committee members become more active. *Journal of extension*. Vol. 14: 13-14
- Chamsuri Siwar & Mohd. Haflah Piei, (1988). *Dasar dan Strategi Pembasmian Kemiskinan; Kumpulan Rencana Tentang Kemiskinan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Chamhuri Siwar & Mohd. Haflah Piei, (1988). *Isu, Konsep dan Dimensi Kemiskinan; Kumpulan Rencana Tentang Kemiskinan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Chua Yan Piaw, (2006). *Kaedah Penyelidikan*. Kuala Lumpur: Megraw-Hill.
- DiNitto, D.M. (1991). *Social Welfare, Politics and Public Policy*. New Jersey: Prentice Hall.
- Dolgoff, R., Feldstein, D., dan Skolnik, L. (1997). *Understanding Social Welfare (4th ed.)*. White Plains, NY: Longman.
- Doyal, L., dan Gough, I. (1991). *A Theory of Human Need*. London: Macmillan.
- Eitzen, S. D., dan Zinn, M. B. (2000). *Social Problem*. 8th Edition. United States: A Pearson Education Company.
- Fraser, N., dan Gordon, L. (1994). Civil Citizenship Against Social Citizenship. In Steenbergen, B. V. (ed.). *The Condition of Citizenship*. London: Sage Publication.
- Friedlander, W.A. (1967). *Introduction to Social Welfare*. New Delhi: Prentice Hall.
- George, V. (1988). *Wealth, Poverty and Starvation*. England; Wheatsheaf Books.
- Just Faaland, (1991). *DEB, Pertumbuhan dan Ketaksamaan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Heffernan, W.J. (1992). *Social Welfare Policy*. London: Longman.
- Hill, M. dan Fee, L.K. (1995). *The Politics of Nation Building and Citizenship in Singapore*. London: Rouledge.
- Homan, M. S. (1999). *Promoting Community Change: Making It in the Real World* (2nd ed.). New York: Brooks/Cole Publishing Company.
- Johnson, L.C. (1995). *Social Work Practice: A Generalist Approach*. London: Allyn & Bacon.
- Jones, H. (1990). *Social Welfare in The Third World Development*. Houndsills: MacMillan.
- Khan, A.J. (1973). *Social Policy and Social Services*. New York: Random House.
- Kenneth D. Bailey, (1984). *Kaedah Penyelidikan Sosial*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Khadijah Muhammad, (1991). *Dasar Ekonomi Baru dan Masa Depannya*. Kuala Lumpur: Persatuan Sains Sosial Malaysia.
- Macarov, D. (1995). *Social Welfare: Structure and Practice*. London: Sage Publication.
- MacPherson, S. (1982). *Social Policy in the Third World*. Brighton: Wheatsheaf Books.
- Midgley, J. (1981). Profesional Imperialism: Social Work in the Third World. London: Heinemann Educational Books.
- Midgley, J. (1994). The Challenge of Social Development: Their Third World and Ours-1993 Danials S. Sanders Peace and Social Justice Lecture. *Social Development Issues*. Vol. 16(2): 1-12.
- Midgley, J. (1995). *Social Development: The Development Perspective in Social Welfare*. London: Sage Publication
- Midgley, J. (1997). *Social Welfare in Global Context*. London: Sage Publications.
- Malaysia, (2006). *Rancangan Malaysia Kesembilan*. Putrajaya: Unit Perancang Ekonomi
- Muawia Balla Magboul, (2004). *The Role Of Amanah Ikhtiar Malaysia (AIM) in Poverty Eradication InMalaysia; Lessons For Sudan*. Tesis (Ph.D). Faculti Ekonomi Dan Pentadbiran: Universiti Malaya.
- Mohd. Majid Konting (1990). *Kaedah Penyelidikan Pendidikan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Mohd. Taib Dora, (2000). *Pemimpiran Sosial Keluarga Melayu Termiskin Bandar*. Skudai, Johor: Universiti Teknologi Malaysia.
- Muhammad Yunus, (2007). *Creating A World Without Poverty; Social Business and The Future Of Capitalism*. New York: Public Affair.
- Mohamed Zaim Omar, (2010). *Pembasmian Kemiskinan Di Malaysia; Pengalaman Amanah Ikhtiar Malaysia*. Pulau Pinang: Universiti Sains Malaysia.
- Pathak, S. (1981). *Social Welfare: An Evolutionary and Developmental Perspective*. New Delhi: Macmillan India Limited.
- Raiklin, E., dan Uyar, B. (1996). On the Relativity of the Concepts of Needs, Wants, Scarcity and Opportunity Cost. *International Journal of Social Economics*. Vol. 23 (7): 48-49.
- Rohana Yusof (1996). *Asas Sains Sosial: Dari Perspektif Sosiologi*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

- Rosnah Ismail, (2003). *Wanita dan Pembangunan Di Sabah Fasa II*. Sabah: Universiti Malaysia Sabah.
- Siti Hajar Abu Bakar Ah. (2006). *Kesejahteraan Sosial: Aplikasi Dalam Perkhidmatan Manusia*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Skidmore, R.A. and Tackeray, M.G. (1982). *Introduction to Social Work*. New Jersey: Englewood Cliffs.
- Spicker, P. (1995). *Social Policy: Themes and Approaches*. London: Prentice Hall.
- Sulaiman M. Yassin, (1995). *Pembangunan Berdamping Ke Arah Membantu Komuniti Miskin*. Kuala Lumpur: Institut Kajian Dasar.
- Syed Arabi Idid, (1998). *Kaedah Penyelidikan Komuniti dan Sains Sosial*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Tallman, I., dan McGee, R. (1971). Definition of Social Problem. Dalam Smigel, E.O. (ed). *Handbook on the Study of Social Problems*. Chicago: Rand McNally and Company:19-58.
- Thomas, M. dan Pierson, J. (1996). *Dictionary of Social Work*. London: Collins Educational Ltd.
- Titmuss, R.M. (1974). *Social Policy: An Introduction*. London: George Allen & Unwin, Ltd.
- United Nations Asian and Pasific Development Institute. (1980). *Local Level Planning and Rural Development: Alternatif Strategies*. New Delhi: Concept Publishing Company.
- United Nation (1960). *The Development on the National Social Welfare Programme*. New York.
- Uzzell, D. L. (1980). Conflicting Explanations of Participatory Group Membership. *Journal Of Voluntary Action Research*. Vol 9: 203-210
- Walker, A., dan Wong, C. (1996). Rethinking the Western Construction of the Welfare State. *International Journal of Health Services*. Vol. 26(1): 67-92.
- Weinberg, S. K. (1970). *Social Problem in Modern Urban Society*. United State: Prentice Hall.
- Wilensky, H.L. d Lebeaux, C. (1965). *Industrial Society and Social Welfare*. New York: Free

JADUAL

JADUAL 1 : Bilangan Penduduk Di Daerah Telupid, Sabah.

Daerah Telupid	
Senarai Kampung	Bilangan Penduduk
Kampung Kopuron	788 orang
Kampung Lumou	550 orang
Kampung Taviu	438 orang
Kampung Wonod	977 orang
Kampung Melapi	274 orang
Kampung Tapaang	341 orang
Kampung Telupid Batu 4	439 orang
Kampung Gading (kawasan pekan)	720 orang
Kampung Gambaron	604 orang
Kampung Bauto	713 orang
Kampung Liningkung	350 orang
Kampung Buis	323 orang
Kampung Berayong	250 orang
Kampung Kiabau	332 orang
Kampung Ansuan	456 orang
Kampung Baba	165 orang
JUMLAH KESELURUHAN	7720 penduduk

Sumber : Pejabat Daerah Kecil Telupid. (<http://www.sabah.gov.my/pd.tlp/>)

JADUAL 2 : Senarai Kampung Di Daerah Telupid Yang Terlibat Dalam Program AIM.

Bil	Senarai Kampung	Pusat	Jumlah Sahabat AIM (orang)
1	KG Taviu dan KG Lumou (gabungan antara 2 kampung)	Gabungan	60
2	KG Kopuron	Kopuron Bestari	50
3	KG Wonod I	Sumber Wonod	60
4	KG Wonod II	Sumber Wonod II	40
5	KG Melapi	Sinar Melapi	30
6	KG Tapaang	Jaya Impian Tapaang	24
7	KG Telupid Batu 4	KG Telupid Batu 4	30
8	Pekan Telupid I	Telupid I	30
9	Pekan Telupid II	Pekan Telupid II	35
10	KG Gambaron	Gambaron	40
11	KG Bauto	Bauto	30
12	KG Leningkung	Sejiwa	24
13	KG Barayong	Barayong	50
14	KG Ansuan	Sofea Ansuan	35
15	KG Baba	Sofea Ansuan	(Sahabat AIM di Kg. Baba telah digabungkan ke dalam pusat di Kg. Ansuan).
16	KG Buis	-	Dalam perancangan untuk membuka pusat (masih belum ada pusat AIM).
Jumlah Sahabat AIM di daerah kecil Telupid			548

Sumber: Pejabat AIM Cawangan Tongod, Sabah.

JADUAL 3 : Bilangan peserta AIM di setiap pusat yang digunakan dalam sampel kajian.

Senarai Pusat	Jumlah Peserta AIM	Bil. Sampel (Responden)
Gabungan	60	52
Sumber Wonod I	60	52
Sinar Melapi	30	28
Pekan Telupid II	35	32
Gambaron	40	36
Jaya Impian Tapaang	24	24
Kopuron Bestari	50	44
Jumlah Keseluruhan	299	268

JADUAL 4: Maklumat Demografi Responden.

Umur	Bilangan (orang)	Peratus (%)
------	------------------	-------------

< 20 Tahun	5	1.8
21 – 30 tahun	63	22.7
31 – 40 tahun	76	27.4
41 – 50 tahun	69	24.9
51 – 60 tahun	41	14.8
> 61 tahun	23	8.3
Jumlah	277	100.0
Status Perkahwinan	Bilangan (orang)	Peratus (%)
Bujang	9	3.2
Berkahwin	231	83.4
Janda	37	13.4
Jumlah	277	100.0
Etnik	Bilangan (orang)	Peratus (%)
Kadazan/Dusun	238	85.9
Bajau	9	3.2
Lain	30	10.8
Jumlah	277	100.0
Agama	Bilangan (orang)	Peratus (%)
Kristian	225	81.2
Islam	52	18.8
Jumlah	277	100.0
Bilangan Tanggungan	Bilangan (orang)	Peratus (%)
Tiada tanggungan	32	11.6
1 – 3 orang	75	27.1
4 – 6 orang	116	41.9
7 – 9 orang	46	16.6
>10 orang	8	2.9
Jumlah	277	100.0
Bilangan Anak Yang Bersekolah	Bilangan (orang)	Peratus (%)
Tiada anak bersekolah	43	15.5
1 - 2 orang	116	41.9
3 - 4 orang	92	33.2
5 - 6 orang	23	8.3
> 7 orang	3	1.1
Jumlah	277	100.0

JADUAL 5 : Maklumat Sosioekonomi Responden.

Pendidikan	Bilangan (orang)	Peratus (%)
Tidak bersekolah	69	24.9
SRP/UPSR	82	29.6
PMR	51	18.4
SPM	69	24.9
Lain-lain	6	2.2
Jumlah	277	100.0
Pekerjaan utama	Bilangan (orang)	Peratus (%)
Suri rumah	157	56.6
Petani	67	24.2
Berniaga	42	15.2
Lain-lain	11	4.0
Jumlah	277	100.0
Pendapatan Sebelum Menyertai Skim AIM	Bilangan (orang)	Peratus (%)
<RM 500	201	72.6
RM501 – RM1000	63	22.7
RM1001 – RM1500	7	2.5
RM1501 – RM2000	2	0.7
RM2001 – RM2500	2	0.7

>RM2501	2	0.7
Jumlah	277	100.0
Pendapatan Projek	Bilangan (orang)	Peratus (%)
<RM1000	197	71.1
RM1001 – RM2000	59	21.3
RM2001 – RM3000	16	5.8
RM3001 – RM4000	2	0.7
>RM4001	3	1.1
Jumlah	277	100.0
Jumlah Pinjaman	Bilangan (orang)	Peratus (%)
< RM 5000	194	70.0
RM 5001 – RM 10 000	51	18.4
RM 10 001 – RM 15 000	23	8.3
RM 15 001 – RM 20 000	7	2.5
>RM 20 001	2	0.7
Jumlah	277	100.0

JADUAL 6 : Masalah Yang Dihadapi.

Masalah	Tahap				
	SS (%)	S (%)	TS (%)	STS (%)	TB (%)
Kemiskinan hidup	0.0	4.0	71.1	24.9	0.0
Perbezaan taraf kehidupan di kalangan masyarakat	0.0	5.4	74.4	20.2	0.0
Masalah pengangguran	3.6	15.5	51.6	29.2	0.0
Penyisihan sosial	1.1	3.2	59.6	36.1	0.0
Pendidikan anak-anak terabai	0.7	4.7	44.0	35.4	15.2
Masalah kesihatan	0.4	9.7	60.6	29.2	0.0
Kekurangan barang harian	1.8	17.3	62.8	18.1	0.0
Kekurangan perkhidmatan	2.5	14.8	52.3	30.3	0.0
Masalah jenayah	0.4	5.8	26.7	67.1	0.0
Masalah dalam keluarga	0.0	4.7	34.3	61.0	0.0
Kerosakan akhlak	0.7	1.4	29.6	68.2	0.0

Nota: SS=Sangat Serius S=Serius

TS=Tidak Serius

STS=Sangat Tidak Serius

TB=Tidak Berkaitan

JADUAL 7 : Kawalan Terhadap Masalah Sosial.

Masalah	Tahap Kawalan				
	STT (%)	TT (%)	T (%)	ST (%)	TB (%)
Kemiskinan hidup	0.0	2.9	74.0	23.1	0.0
Perbezaan taraf kehidupan di kalangan masyarakat	0.7	3.2	75.1	20.9	0.0
Masalah pengangguran	0.7	17.0	56.0	26.4	0.0
Penyisihan sosial	0.0	4.0	63.9	32.1	0.0
Pendidikan anak-anak terabai	0.0	2.2	47.7	35.0	15.2
Masalah kesihatan	0.0	6.5	67.1	26.4	0.0
Kekurangan barang harian	0.7	14.4	64.6	20.2	0.0
Kekurangan perkhidmatan	1.1	13.7	52.7	32.5	0.0
Masalah jenayah	0.4	5.1	32.1	62.5	0.0
Masalah dalam keluarga	0.0	4.0	33.2	62.8	0.0
Kerosakan akhlak	0.0	1.1	30.7	68.2	0.0

Nota: STT=Sangat Tidak Terkawal

TT=Tidak Terkawal

T=Terkawal

ST=Sangat Terkawal

TB=Tidak Berkaitan

JADUAL 8: Kawalan Terhadap Anak-Anak.

Kawalan dan Perhatian	Tahap Kawalan/Perhatian				
	HSH (%)	S (%)	JJ (%)	TP (%)	TB (%)
Mengambil tahu anak-anak berkawan dengan siapa.	62.1	20.9	3.6	0.0	13.4
Mengambil tahu kegiatan masa lapang anak-anak.	61.7	21.7	3.2	0.0	13.4
Mengambil tahu tentang aktiviti yang dilakukan oleh anak-anak selepas waktu sekolah.	59.9	22.0	4.6	0.0	13.4
Mengambil tahu tentang kegiatan harian anak-anak.	63.9	17.3	5.4	0.0	13.4
Menetapkan syarat bagi anak-anak yang hendak melakukan sesuatu aktiviti.	51.6	26.7	7.2	1.1	13.4
Mengenakan hukuman apabila anak-anak melakukan kesalahan.	39.7	24.5	19.1	3.2	13.4
Memantau tingkah laku anak-anak semasa berada di rumah.	63.2	19.1	4.3	0.0	13.4
Menerapkan sikap saling menghormati di kalangan ahli keluarga.	63.9	20.9	1.8	0.0	13.4

Nota: HSH=Hampir Setiap Hari

S=Selalu

JJ=Jarang-Jarang

TP=Tidak Pernah

TB=Tidak Berkaitan

JADUAL 9 : Penyediaan Perkhidmatan dan Kemudahan Kebajikan

Kebajikan dan Perkhidmatan	Tahap Kecukupan			
	SM (%)	M (%)	TM (%)	STM (%)
Kebajikan keluarga	6.1	51.6	25.6	16.6
Perumahan	9.0	30.7	29.2	31.0
Kemudahan kesihatan	6.9	49.5	28.5	15.2
Keselamatan sosial	8.7	53.1	25.3	13.0
Bantuan kewangan	11.9	66.1	18.4	3.6
Khidmat nasihat	17.0	72.2	8.3	2.5
Latihan keusahawanan	9.4	47.7	22.7	20.2
Khidmat pemasaran	5.8	32.1	27.1	35.0

Nota: SM=Sangat Mencukupi M=Mencukupi TM=Tidak Mencukupi

STM=Sangat Tidak Mencukupi

JADUAL 10 : Pemenuhan Keperluan Sosial

A. Pendapatan	Bilangan	(%)
----------------------	-----------------	------------

Sangat Stabil	20	7.2
Stabil	182	65.7
Tidak Stabil	75	27.1
Sangat Tidak Stabil	0	0.0
B. Perbelanjaan Hidup	Bilangan	(%)
Sangat Tinggi	31	11.2
Tinggi	94	33.9
Sederhana	140	50.5
Rendah	12	4.3
C. Persekutaran Kerja	Bilangan	(%)
Sangat Selamat	85	30.7
Selamat	178	64.3
Tidak Selamat	14	5.1
Sangat Tidak Selamat	0	0.0
D. Hubungan Anda Dengan:	Bilangan	(%)
1. Ibubapa		
Sangat Akrab	152	54.9
Akrab	65	23.5
Tidak Akrab	0	0.0
Sangat Tidak Akrab	0	0.0
Tidak Berkaitan	60	21.7
2. Suami Dan Isteri		
Sangat Akrab	173	62.5
Akrab	64	23.1
Tidak Akrab	2	0.7
Sangat Tidak Akrab	0	0.0
Tidak Berkaitan	38	13.7
3. Anak-Anak		
Sangat Akrab	194	70.0
Akrab	51	18.4
Tidak Akrab	0	0.0
Sangat Tidak Akrab	0	0.0
Tidak Berkaitan	32	11.6
4. Jiran		
Sangat Akrab	119	43.0
Akrab	157	56.7
Tidak Akrab	1	0.4
Sangat Tidak Akrab	0	0.0
Tidak Berkaitan	0	0.0
E. Pendidikan Anak-Anak	Bilangan	(%)
Sangat Baik	92	33.2
Baik	134	48.4
Tidak Baik	8	2.9
Sangat Tidak Baik	0	0.0
Tidak Berkaitan	43	15.5
F. Penjagaan Kesihatan Diri	Bilangan	(%)
Sangat Baik	61	22.0
Baik	216	78.0
Tidak Baik	0	0.0
Sangat Tidak Baik	0	0.0
G. Ruang Kehidupan Peribadi	Bilangan	(%)
Sangat Memuaskan	64	23.1
Memuaskan	184	66.4
Tidak Memuaskan	29	10.5
Sangat Tidak Memuaskan	0	0.0
H. Pengambilan Makanan Harian	Bilangan	(%)

Sangat Mencukupi	58	20.9
Mencukupi	198	71.5
Tidak Mencukupi	21	7.6
Sangat Tidak Mencukupi	0	0.0

JADUAL 11 : Penyediaan Peluang Sosial kepada Anak-Anak

Pendidikan dan Kemahiran	Peluang			
	T (%)	S (%)	B (%)	SB (%)
Kemahiran berkomputer	69.7	20.2	7.9	2.2
Belajar Bahasa Inggeris	78.3	18.4	2.5	0.7
Tuisyen	79.1	17.7	2.9	0.4
Kemahiran menjahit	62.5	29.2	7.2	1.1
Keusahawan dan kewangan	63.5	27.8	6.9	1.8
Kemahiran masakan	49.8	36.5	11.6	2.2
Kepimpinan dalam pengurusan	67.1	23.8	7.9	1.1
Kraftangan	53.1	37.5	9.0	0.4
Penternakan dan pertanian	37.2	44.8	14.8	3.2
Penjagaan kesihatan	43.7	33.6	16.6	6.1
Pelbagai bidang pekerjaan	64.3	26.7	6.5	2.5

Nota: T=Tiada S=Sedikit B=Banyak SB=Sangat Banyak